

життєво або на певний термін (тільки за згодою клієнта). При цьому, якщо клієнт на пенсійному опціоні йде з життя, то 60 % сплачується щомісячно другій половині подружжя [4, с. 83].

Навіть, якщо по пенсійному контракту жінка здійснює внески 2 або 3 роки і більше не зможе сплачувати, вона зможе закрити поліс, як депозит і по складному відсотку накопичити собі гроші по закінченню дії контракту. Також, компанія дозволяє не платити терміном до 5 років, а потім відновити поліс та продовжувати платити та мати захист. Отже, ми дослідили, що маючи такий поліс жінка буде забезпечена, але при цьому захищена та отримує прибуток на вкладені кошти [4, с.84-85].

В житті, реальні ситуації можуть бути абсолютно різні – «сьогодні все, завтра нічого». Тобто, був сьогодні бізнес і все було гаразд, а завтра може бути зовсім інакше, це життя і його ніхто не відмінює. Тобто, ми доводимо про те, що якщо жінка навіть не працювала, вона не останеться без нічого. Також, важливим є той факт, що кошти, які накопичуються страховою компанією – є послугою і тому такі кошти не можуть бути вилучені та розглядатися, як майно. Отже, власник отримує, а компанія збереже такі кошти для клієнта.

Розглянувши гендерний аспект у проблемі пенсійного забезпечення, ми обґрунтували та дійшли висновку, що єдиним рішенням для забезпечення жінки у пенсійному віці є недержавне пенсійне страхування. Також, ми проаналізували, що ця тема не достатньо практично вивчена та досліджена з метою вирішення питання по суті.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення 9.09.2020).
2. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 р. № 1057–IV. Дата оновлення: 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>. (дата звернення 14.10.2020).
3. Івашенко А., Шульга М. Загальні тенденції розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Київ: Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2017. 29 с.
4. Демченко М. Напрями підвищення ефективності діяльності страхових компаній у сфері накопичувального пенсійного страхування. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2015. Вип. 3 (113). С. 81–85.

Трофімова Т. Б.,

студентка II курсу магістратури, гр. МСПДп-191

Науковий керівник – Новик Л. М., канд. психол. наук

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

Арт-терапія один із способів психологічної допомоги, який дозволяє людині будь-якого віку з будь-якими порушеннями самокритися, самовиразитися та гармонізувати власну особистість. Суспільна криза, Covid-19, війна на Сході України внесли свої корективи в психічне здоров'я

особистості. Що може бути важливішого за збереження душевної рівноваги, спокою, самоповаги? Саме в творчості людина отримує можливість виразити свої почуття, емоції, взагалі, саморозкритися. Самовираження через творчість дозволяє зберігти психічне здоров'я особистості на достатньому рівні.

Дитяча психіка найбільш вразлива до впливу різних чинників зовнішнього середовища, тому вчасна соціально-психологічна допомога дитині засабами арт-терапії є необхідною умовою всебічного розвитку особистості дитини та сприятиме збереженню її психічного здоров'я. Особливо це стосується дітей з інвалідністю. Інтеграція дітей-інвалідів в суспільне життя є пріоритетним завданням державної політики нашої країни і загалом кожної розвиненої країни світу.

За кордоном та в нашій країні зростає інтерес до застосування арт-терапії як методу корекції дітей із інвалідністю. Арт-терапія використовується як засіб гармонізації і розвитку психіки людини, а особливо дитини через заняття художньою творчістю. Це новий метод психокорекції, що використовує художні прийоми і творчість, орієнтований та властивий кожній людині внутрішній потенціал здоров'я і сили, де робиться акцент на природний прояв почуттів, настроїв, емоцій [4, с. 95].

Аналіз результатів психолого-педагогічних досліджень (Л. С. Виготський, Є. І. Ізотова, Е. В. Нікіфорова) показав, що даний метод сприяє підвищенню самооцінки, подолання стану агресивності, стану тривоги, поліпшення рівня соціальної адаптації і зокрема дуже ефективний для корекції емоційних та психічних розладів у дітей з інвалідністю.

Я. А. Коменський в своїх роботах відзначав, що стан внутрішнього «Я» дитини відбивається в продуктах її творчості, позбавляючи її від надмірної напруги, внутрішнього конфлікту [3, с. 521].

Фахівці підкреслюють роль арт-терапевтичного процесу в підвищенні адаптаційних можливостей дитини. Терапія мистецтвом з елементами гри, як гуманітарний вид діяльності, повністю реалізує потребу психології в м'якому і екологічному підході до розвитку особистості дитини. Під терапією мистецтвом ми розуміємо «лікування», яке спирається на художню творчість, терапію творчим самовираженням; виховання і адаптацію дітей в соціумі за допомогою мистецтва. Суть методу полягає в терапевтичному впливі за допомогою художньої творчості, що дозволяє дитині висловлювати свої думки, переживання в візуально-образній формі.

Однією з найбільш значущих характеристик арт-терапевтичної взаємодії учасників психокорекційної роботи є досвід позитивної спільної діяльності, розвиток комунікативної активності, актуалізації ролей «глядач-художник», надання цінності дитячим переживань. Вивченням психотерапевтичного впливу співтворчості на емоційний, а також моральний розвиток дітей з інвалідністю займалися: А. І. Аржанова, І. П. Воропаєва, В. Г. Нечаєва, Р. В. Овчарова, Н. Е. Фаас, Дж. Аллан, М. Бурхливо, А. І. Копитін, Л. Д. Лебедева, Л. Ловенфельд, Є. Г. Макарова).

В працях зарубіжних вчених яскраво представлені різні аспекти арт-терапевтичної допомоги особистості (Р. Ассоджіолі, А. Атмаджан, Ф. Гіддінгс, Е. Дюркгейм, Т. Парсонс, Ж. Піаже, Г. Тард, Д. Філліс,

Ю. Хабермас, Е. Еріксон); вітчизняних дослідників (Г. М. Андреева, Л. С. Виготський, Т. А. Добровольська, Т. А. Зорін, Л. В. Катіна, І. С. Кон, Е. А. Медведєва, Е. Л. Миронова, А. Л. Панов, Ю. С. Шемшученко).

Технологія арт-терапії сприяє зняттю напруги, пробудженню внутрішніх життєвих сил, активізує внутрішні особистісні ресурси, допомагає в соціальній адаптації, сприяє формуванню міжособистісних навичок [2, с. 43]. Творчість компенсує втрачені можливості людей, пробуджує життєву активність, допомагає налагодити внутрішню зв'язаність і спілкування з самим собою і в цілому сприяє нормалізації життя. У процесі творчості на поверхню виходять багато проблем, які були глибоко приховані і вирішуються вони безболісно.

Важливим видається те, що арт-терапевтичні методи роботи сприяють розвитку креативного мислення, нестандартного бачення різних подій, загалом, світу та себе в цьому світі. Посередництвом будь-яких художніх матеріалів та засобів арт-терапія робить акцент на вільному самовираженні. Тому, арт-терапію ми можемо назвати засобом самовираження та самореалізації людини в суспільстві.

Таким чином, арт-терапія є ефективним методом та засобом соціально-психологічної допомоги особистості. Сприяє збереженню психічного здоров'я, корекції емоційних станів, вільному вираженню власних почуттів та емоцій, креативному мисленню та, загалом, формуванню емоційного інтелекту. Особливо важливо, на нашу думку видається те, що арт-терапія допомагає особистості розкритися, усвідомити свої потреби, життєві цілі та смисли.

Список використаних джерел

1. Case, C. and Dalley, T. (1992) *The Handbook of Art Therapy*, London: Tavistock/Routledge.
2. Астапов, В. М. Функциональный подход к изучению состояния тревоги. *Психологический журнал*. 2002. № 5. С. 43.
3. Коменский Я. А. Предвестник всеобщей мудрости. Избр. пед. соч. Т 1. С. 477–527.
4. Костерина Н. В. Психология индивидуальности (эмоции) : курс лекций. Ярославль. 1999. С. 95.

Туровець Б. Л.,

студент II курсу магістратури, гр. МФРп-191

Науковий керівник – Новик Л. М., канд. психол. наук

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ХВОРОБАМИ НИЖНІХ КІНЦІВОК

Соціальна реабілітація – це робота, спрямована на відновлення морального, психічного та фізичного стану дітей і молоді, їх соціальних функцій, приведення індивідуальної чи колективної поведінки у відповідність до загально визнаних суспільних правил і норм.

Зміст соціальної реабілітації полягає в реконструкції соціокультурного оточення з різними категоріями молоді, допомозі у комунікації та навчанні,